

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
การใช้ปาล์มน้ำมันเป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน
เพิ่มเติม (Supplement) จาก อ.พ. 11/2563 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 11/2563 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 11/2563
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 11/2563
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

เอกสารเพิ่มเติมฯ

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
แผนการใช้น้ำมันปาล์ม (ปาล์มดีเซล) เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน
(นายสาคร เกียวข้อง เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
การใช้ปาล์มน้ำมันเป็นพลังงานทดแทน
(นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ความเหมาะสมการผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน
เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน
(นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการธิการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางมาลินี คงรื่น

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางสาวณิชา บุรณสิงห์

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นายอนุชา ตีสวัสดิ์

นิติกรชำนาญการ

นายนรากร นันทไตรภพ

วิทยากรปฏิบัติการ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวอัชฌา ไตรมาลัย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางเสาวภา วาสนา

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กรกฎาคม 2563

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. หลักการ : เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการใช้ปาล์มน้ำมันเป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน

2. เหตุผล : ปาล์มน้ำมันซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ เป็นพืชที่เกษตรกรผู้ปลูกต้องพึ่งพารายได้ แต่ที่ผ่านมาปาล์มน้ำมันมีราคาตกต่ำและมีราคาผันผวนมาตลอดเวลาทำให้เกษตรกรผู้ปลูกได้รับความเดือดร้อนจากการขายผลผลิต ไม่คุ้มกับการลงทุน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หากมีการศึกษาการนำปาล์มน้ำมันมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนหรือผลิตไบโอดีเซล จะแก้ปัญหาราคापาล์มน้ำมันราคาตกต่ำและเป็นการช่วยลดมลพิษทางอากาศด้วย

3. สรุปสาระสำคัญ : ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย สร้างรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน แต่ในช่วงที่ผ่านมาพืชผลทางการเกษตรประสบปัญหาราคาตกต่ำ เนื่องจากมีผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก จึงส่งผลให้ผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ เกษตรกรต้องเผชิญปัญหาเป็นประจำทุกปีและมีรายได้ไม่มั่นคงจากการผันผวนของราคาตลาดที่มีแนวโน้มต่ำลง ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ แม้ว่าในปัจจุบันราคาปาล์มน้ำมันจะขยับขึ้นมาอยู่ที่เฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.50 บาท แต่ยังไม่มีความแน่นอนเกี่ยวกับนโยบายที่จะนำปาล์มน้ำมันมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน จากการศึกษาวิจัย พบว่า ปาล์มน้ำมันเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีศักยภาพสูงสามารถใช้เป็นพลังงานทดแทนได้ รวมถึงสามารถนำมาผลิตเป็นไบโอดีเซล เชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า และพลังงานความร้อนสามารถช่วยทำให้ราคาผลผลิตการเกษตรมีเสถียรภาพเพิ่มขึ้นทดแทนพลังงานจากฟอสซิล ซึ่งเป็นประเภทที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน เป็นต้น รวมถึงยังเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเป็นพลังงานสะอาดสามารถย่อยสลายได้เองตามกระบวนการชีวภาพในธรรมชาติและไม่เป็นพิษ ดังนั้น หากนำปาล์มน้ำมันมาเป็นพลังงานทดแทนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานควบคู่ไปกับการใช้พลังงานทดแทนอื่น ๆ ของประเทศต่อไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ	
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาแผนการใช้น้ำมันปาล์ม (ปาล์มดีเซล) เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน (นายสาคร เกี่ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)	1
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาการใช้น้ำมันปาล์มเป็นพลังงานทดแทน (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	2
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาความเหมาะสมการผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน เป็นพลังงานทดแทนอย่าง สมดุลและยั่งยืน (นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ เป็นผู้เสนอ)	3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	4
2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม	4
2.2 ปัญหาที่ทำให้ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มราคาตกต่ำ	5
2.3 ปาล์มน้ำมันเพื่อผลิตเป็นพลังงานทดแทน	7
2.4 ปาล์มน้ำมันสู่พลังงานทดแทน	8
1) ปาล์มน้ำมันผลิตเป็นไบโอดีเซล	9
2) ปาล์มน้ำมันผลิตเป็นไฟฟ้า	12
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	15
3.1 ความเห็นนักวิชาการ	15
3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3.3 ข่าวเกี่ยวกับน้ำมันไบโอดีเซล	24

ส่วนที่ 1

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแผนการใช้น้ำมันปาล์ม (ปาล์มดีเซล) เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน (นายสาคร เกี้ยวข้อง เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแผนการใช้น้ำมันปาล์ม (ปาล์มดีเซล) เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน

เหตุผล

ปาล์มน้ำมัน ถือเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย แต่ช่วงเวลาที่ผ่านมากษตรกรอยู่ในภาวะที่มีรายได้ไม่มั่นคง จากการผันผวนของราคาที่มีแนวโน้มต่ำลง เนื่องจากปริมาณล้นตลาดไม่สอดคล้องกับการใช้ภายในประเทศ และความเปลี่ยนแปลงของประเทศคู่ค้า นโยบายต่างประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันราคาปาล์มน้ำมันจะขยับขึ้นมาอยู่ที่เฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.50 บาท (จากต่ำสุดที่ 1.50 บาท เมื่อต้นปี) แต่ก็ยังมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับนโยบายที่จะนำปาล์มน้ำมันมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการแก้ปัญหาการเกษตรตกต่ำและยังสามารถทดแทนพลังงานฟอสซิล ซึ่งเป็นประเภทที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน รวมถึงยังเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นพลังงานสะอาด สามารถนำมาผลิตไฟฟ้า และไบโอดีเซล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ที่ผ่านมากการบริหารจัดการของภาครัฐยังขาดการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องต้องกันเพื่อกำหนดแผนการใช้น้ำมันปาล์ม (ปาล์มดีเซล) เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อความมั่นคงทางพลังงาน สังคม และเศรษฐกิจของประเทศชาติ

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการใช้ปาล์มน้ำมัน
เป็นพลังงานทดแทน
(นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม และคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการใช้ปาล์มน้ำมัน
เป็นพลังงานทดแทน

เหตุผล

เนื่องจากปาล์มน้ำมันซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ เป็นพืชที่เกษตรกรผู้ปลูกต้องพึ่งพารายได้
แต่ที่ผ่านมามีราคาตกต่ำและมีราคาผันผวนมาตลอดเวลาทำให้เกษตรกรผู้ปลูกได้รับความ
เดือดร้อนจากการขายผลผลิต ไม่คุ้มกับการลงทุน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเพื่อเป็น
การหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้เกษตรกรดังกล่าวให้มีรายได้มั่นคง โดยการแปรรูปปาล์มน้ำมันใช้เป็น
พลังงานทดแทน ในสถานการณ์ที่น้ำมันเชื้อเพลิงธรรมชาติสูง ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงาน และ
เกษตรกรมีรายได้มั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาความเหมาะสม
การผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน
(นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาความเหมาะสมการผลิต
ไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน เป็นพลังงานทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืน

เหตุผล

น้ำมันเป็นพลังงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะนอกจากมีการใช้ใน
ชีวิตประจำวันแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เช่น การคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยการผลิต
ในอุตสาหกรรมหลายชนิด อย่างไรก็ตาม น้ำมันเป็นทรัพยากรที่มีจำกัดใช้แล้วหมดไปและไม่สามารถหมุนเวียน
นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขณะเดียวกันความต้องการบริโภคน้ำมันของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้เกิดปัญหา
น้ำมันมีราคาแพง และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านพลังงานน้ำมันในอนาคตอีกด้วย ทำให้แต่ละประเทศ
มีความตื่นตัวและพยายามที่จะหาพลังงานทดแทนมาใช้ หนึ่งในเชื้อเพลิงที่พยายามพัฒนากันอย่างต่อเนื่อง
เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนโดยผลิตจากแหล่งทรัพยากรหมุนเวียนนั่นก็คือ ปาล์มน้ำมัน ดังนั้น หากความต้องการ
ใช้ไบโอดีเซลของโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยหลายประเทศเริ่มสนับสนุนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล
เพื่อทดแทนการใช้น้ำมันและเพื่อเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะประเทศหลักอย่างกลุ่มยุโรปและสหรัฐอเมริกา และ
คาดว่าความต้องการใช้น้ำมันไบโอดีเซลจะเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวภายในระยะ 10 ปีข้างหน้า จากการขยายตัวด้าน
คมนาคมขนส่งและจากสัดส่วนการใช้น้ำมันดีเซลที่เพิ่มขึ้นของประเทศเศรษฐกิจใหม่อย่างอินเดียกับจีน
ในขณะที่ผู้ผลิตและส่งออกไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมันนั้น ตลาดหลักมาจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย แม้ว่าใน
ปัจจุบันราคาปาล์มน้ำมันจะขยับขึ้นมาอยู่ที่เฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.50 บาท แต่ก็ยังมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับ
นโยบายที่จะนำปาล์มน้ำมันมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการแก้ปัญหาการขาดผลผลิต
การเกษตรตกต่ำ และยังสามารถทดแทนพลังงานฟอสซิล ซึ่งเป็นประเภทที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน
ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน รวมถึงยังเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเป็นพลังงานสะอาด สามารถนำมา
ผลิตไฟฟ้า และไบโอดีเซล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ที่ผ่านมาการบริหารจัดการของภาครัฐยังขาดการบูรณาการ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องต้องกันเพื่อกำหนดแนวทางการใช้ปาล์มน้ำมันเป็นพลังงาน
ทดแทนอย่างสมดุลและยั่งยืนเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน สังคม และเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารและพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของโลก สินค้าเกษตรหลักที่เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย และ ปาล์มน้ำมัน แต่ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาาราคาพืชเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเฉพาะปาล์มน้ำมันที่ออกมาล้นตลาด เกิดปัญหาาราคาตกต่ำ และเกษตรกรออกมาเรียกร้องให้ภาครัฐออกมาอุดหนุนราคาทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการอุดหนุนในเรื่องดังกล่าว ปัญหาของราคาสินค้าเกษตรตกต่ำประเทศไทยต้องเผชิญเป็นประจำทุกปี เพราะความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิตและความไม่สอดคล้องกับการใช้ในประเทศหรือความต้องการของตลาดโลก ดังนั้น รัฐบาลจึงมีแนวคิดนำสินค้าเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนเพื่อแก้ปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำให้กับเกษตรกร โดยการนำน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตเป็นไบโอดีเซล

สำหรับประเทศไทยมีผลผลิตน้ำมันปาล์มเป็นอันดับ 3 ของโลก ซึ่งมีสัดส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3.8 ของผลผลิตน้ำมันปาล์มทั่วโลก จึงไม่มีอำนาจกำหนดทิศทางราคาในตลาดโลก ทั้งนี้ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 85 ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศ (โดยเฉพาะในจังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร) ที่เหลือร้อยละ 15 กระจายอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปี จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันในแต่ละภาค ดังนี้ 1. ภาคเหนือ มีจำนวน 80,028 ไร่ โดยมีผลผลิต 95,403 ตัน 2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 133,093 ไร่ โดยมีผลผลิต 190,241 ตัน 3. ภาคกลาง มีจำนวน 490,963 ไร่ โดยมีผลผลิต 1,265,907 ตัน 4. ภาคใต้ มีจำนวน 4,744,824 ไร่ โดยมีผลผลิต 15,249,387 ตัน¹

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

ปัจจุบันโรงสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยไม่สามารถรองรับอุปทานปาล์มน้ำมันได้ทั้งหมด โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบจึงต้องพึ่งพาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกหลายอุตสาหกรรมควบคู่ด้วย ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มที่ผ่านมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ศักยภาพการผลิตน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ และมีข้อจำกัดด้านการแข่งขันในตลาดโลก เนื่องจากอัตราการใช้กำลังการผลิตของโรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 45-50

¹ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). ข้อมูลผลผลิตปาล์มน้ำมัน. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563 จาก <https://mis-app-oe.go.th/product/ปาล์มน้ำมัน>

ประกอบกับต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทยอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีปัจจัยจาก

- 1) ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของประเทศไทยอยู่ในระดับไม่สูง ที่ 2.9 ตัน/ไร่ (เทียบกับประเทศมาเลเซียที่ 3.3 ตัน/ไร่ และประเทศอินโดนีเซียที่ 2.6 ตัน/ไร่)
- 2) อัตราน้ำมัน หรือ Oil Extraction Rate (OER) ของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 17-18 (เทียบกับประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซีย ที่ร้อยละ 21 และร้อยละ 22 ตามลำดับ)
- 3) โครงสร้างเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยส่วนใหญ่มีสัดส่วนร้อยละ 75 เป็นรายย่อย ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 20-25 ไร่ต่อราย ต่างจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียที่เป็นรายใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 มีพื้นที่การเพาะปลูกเฉลี่ยกว่า 200 ไร่ต่อราย

จากทั้งสามปัจจัยข้างต้นทำให้ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยสูงกว่าประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย รวมถึงประสิทธิภาพในการจัดการผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยต่ำกว่าตั้งแต่กระบวนการเลือกพันธุ์ปาล์มน้ำมัน การบำรุงรักษาผลปาล์ม การเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลปาล์มน้ำมัน จึงเป็นปัญหาในการปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย²

2.2 ปัญหาที่ทำให้ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มราคาตกต่ำ

สถานการณ์ปาล์มน้ำมันที่มีปัญหาาราคาตกต่ำ เป็นผลสืบเนื่องจากสภาวะการณ์น้ำมันปาล์มในตลาดโลกมีภาวะการแข่งขันที่รุนแรง โดยประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย ได้รับผลกระทบจากการที่สหภาพยุโรปออกมาตรการยกเลิกการใช้น้ำมันปาล์มในการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ รวมทั้งการขึ้นภาษีนำเข้าของประเทศอินเดีย จึงส่งผลกระทบต่อภาวะการส่งออกและสถานการณ์ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการทบทวนตัวเลขผลพยากรณ์การผลิต ใน พ.ศ. 2562 เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาเกิดสภาพอากาศร้อนจัดส่งผลให้ต้นปาล์มมีทะเลลายปาล์มสุกเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีสภาพการสุกไม่สมบูรณ์ ส่งผลต่อปริมาณที่ออกมามากขึ้นและคุณภาพของผลปาล์มที่ลดลง³

ปัจจุบันรัฐบาลได้มีการส่งเสริมสนับสนุนใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 (น้ำมันดีเซลที่ผสมน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ 10% ในทุกลิตร) เป็นเกรดมาตรฐานแทนน้ำมันไบโอดีเซล B7 (น้ำมันดีเซลที่ผสมน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ 7% ในทุกลิตร) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งทำให้เกิดการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศมากขึ้น และยังผลักดันการใช้ไบโอดีเซล B20 (น้ำมันดีเซลที่ผสมน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ 20% ในทุกลิตร) เป็นต้น ทั้งนี้ การส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลผสมในน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้นเป็น B10 นั้น ซึ่งประกาศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 น้ำมัน B10 จะเป็นดีเซลพื้นฐานของประเทศแทน B7 โดยที่น้ำมันดีเซล B7 เป็นทางเลือกสำหรับรถรุ่นเก่า และรถยุโรป

² เชษฐชดา เชื้อสุวรรณ. (2561). อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม. สืบค้น 2 มิถุนายน 2563 จาก

https://www.krungsri.com/bank/getmedia/ac57ec39-c8ab-4546-8c48-5dfde9e45328/IO_Oil_Palm_2018_TH.aspx

³ พาณิชย์เร่งแก้ไขปัญหาราคापาล์มตกต่ำ. (2562). สืบค้น 2 มิถุนายน 2563 จาก

https://www.innnews.co.th/economy/news_383955/

ที่ยังรองรับไม่ได้ และมี B20 เป็นทางเลือกสำหรับรถบรรทุกขนาดใหญ่ ซึ่งหากผลักดันการใช้ B10 สำเร็จจะทำให้การใช้ไบโอดีเซลเพิ่มขึ้นราว 2.1 ล้านลิตรต่อวัน หรือเพิ่มประมาณร้อยละ 40 จากปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ปริมาณการใช้ไบโอดีเซล 5.15 ล้านลิตรต่อวัน จะเพิ่มเป็นประมาณ 7 ล้านลิตรต่อวันใน พ.ศ. 2563⁴

ดังนั้น แนวคิดการนำสินค้าเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงานให้กับเกษตรกร โดยการนำน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตเป็นไบโอดีเซลเพื่อทดแทนพลังงานประเภทที่ใช้แล้วหมดไป (ฟอสซิล) เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน รวมถึงเป็นการรักษาสินแวดล้อมเพราะเป็นพลังงานสะอาด และสอดคล้องกับทั่วโลกที่กำลังตื่นตัวในการหาทางออกเพื่อบรรเทาภาวะวิกฤติด้านพลังงาน และลดภาวะโลกร้อน ทั้งนี้ การนำน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตเป็นไบโอดีเซลอยู่ในแผนพัฒนาพลังงานทดแทน 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) และแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก 25% ใน 10 ปี (พ.ศ. 2555-2564) ของกระทรวงพลังงาน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร ทั้งนี้ ในอดีตประเทศไทยแก้ปัญหาการขาดแคลนพลังงานเกษตรตกต่ำเฉพาะหน้า ยังไม่มีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบในระยะยาว ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในการสร้างความสมดุลระหว่างด้านการเกษตรและด้านพลังงานให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเพื่อไม่ให้สูญเสียงบประมาณในการอุดหนุนราคาพืชผลทางการเกษตร และสูญเสียโอกาสในการแข่งขันทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงลดการนำเข้าพลังงานด้วย ดังนั้นทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันบริหารจัดการแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านการเกษตร และพลังงานของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนและพัฒนาด้านการเกษตรและด้านพลังงานให้เกิดความมั่นคง โดยการเผยแพร่ความรู้ การนำเทคโนโลยีมาใช้แบบครบวงจรและศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร เพราะเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตการดูแลรักษาที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งขาดการส่งเสริมเพื่อยกระดับนวัตกรรมในอุตสาหกรรมปาล์มอย่างเป็นระบบ และการใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพต่ำส่งผลกระทบต่อผลผลิตทะลายปาล์มสดและน้ำมันที่สกัดจะมีปริมาณลดลง ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศและส่งออก

2. รัฐควรกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการ และสร้างกลไกทางด้านนโยบายการตลาดของปาล์มน้ำมันที่จะนำไปใช้เป็นอาหาร พลังงานทดแทน และด้านอื่น ๆ เพื่อความชัดเจนจะได้ไม่เกิดวิกฤตความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานขึ้น เพราะจะทำให้เกษตรกรสามารถกำหนดสัดส่วนที่แน่นอนในการเพาะปลูกและดูแลกลไกราคาให้มีความเหมาะสม รวมถึงมีการพัฒนาให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ในอนาคตประเทศไทยจะได้ไม่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ และเป็นแหล่งพลังงานที่ยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ควรเพิ่มบทบาทของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลในเรื่องพืชผลทางการเกษตร โดยมีการประเมินวิเคราะห์สถานการณ์ปาล์มน้ำมันอย่างเป็นระบบ มีฐานข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้องเพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตเป็นอาหารหรือพลังงานทดแทน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรทราบข้อมูลก่อนการลงทุนเพาะปลูก และควรกำหนด

⁴ สนธิรัตน์ ประกาศ ปี 10 ปฏิวัติปาล์มน้ำมัน. (2562). สืบค้น 2 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/854891>

โซนนิ่งปาล์มน้ำมันในแต่ละพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีปริมาณผลผลิตมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เพราะจะส่งผลทำให้มีความผันผวนในเรื่องราคาหรือเกิดภาวะขาดแคลน

4. ควรเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติปาล์มน้ำมันแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อเกษตรกรปาล์มน้ำมัน และปรับโครงสร้างการแปรรูปปาล์มน้ำมันให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพการผลิตให้ทัดเทียมคู่แข่งต่างชาติ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์มากขึ้น

2.3 ปาล์มน้ำมันเพื่อผลิตเป็นพลังงานทดแทน

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาาราคาพืชเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ปาล์มน้ำมันที่ออกมาล้นตลาดเกิดปัญหาราคาตกต่ำ และเกษตรกรออกมาเรียกร้องให้ภาครัฐออกมาอุดหนุนราคาทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการอุดหนุนในเรื่องดังกล่าว ปัญหาของราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญเป็นประจำทุกปี เพราะความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิตและความไม่สอดคล้องกับการใช้ในประเทศหรือความต้องการของตลาดโลก ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้มีแนวคิดในการนำสินค้าเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน เพื่อแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำให้กับเกษตรกร โดยการนำน้ำมันปาล์มดิบมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นพลังงานเพื่อผลิตเป็นน้ำมันเชื้อเพลิง (ไบโอดีเซล) และพลังงานไฟฟ้า รวมถึงเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมเพราะเป็นพลังงานสะอาดและสอดคล้องกับทั่วโลกที่กำลังตื่นตัวในการหาทางออกเพื่อบรรเทาภาวะวิกฤติด้านพลังงานและลดภาวะโลกร้อน ปัจจุบันน้ำมันปิโตรเลียมได้ปรับราคาเพิ่มสูงขึ้นขณะที่เชื้อเพลิงฟอสซิลลดน้อยลง จึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันปิโตรเลียมจากต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมการใช้พลังงานจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะพลังงานทดแทน

กระทรวงพลังงานได้ดำเนินการส่งเสริมเชื้อเพลิงชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีการอนุญาตให้ตั้งโรงงานผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ การเพิ่มสถานบริการ จำหน่ายเชื้อเพลิงชีวภาพและประชาสัมพันธ์สร้างความเชื่อมั่นต่อเชื้อเพลิงชีวภาพ อย่างไรก็ตามการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพก็ยังไม่เพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ ต่อมา พ.ศ. 2551 เกิดวิกฤตการณ์พลังงานโลก ทำให้ราคาน้ำมันดิบเพิ่มสูงกว่า 150 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล ส่งผลให้ความต้องการเชื้อเพลิงชีวภาพในประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนและลดการนำเข้าน้ำมันดิบ การใช้ไบโอดีเซลเพิ่มจาก 0.71 ล้านลิตรต่อวัน เป็น 1.29 ล้านลิตรต่อวัน และการใช้ไบโอดีเซลเพิ่มจาก 0.80 ล้านลิตรต่อวัน เป็น 1.40 ล้านลิตรต่อวัน พ.ศ. 2554 การใช้ไบโอดีเซลเริ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญอีกครั้ง ดังนั้นกระทรวงพลังงานจึงเพิ่มสัดส่วนผสมไบโอดีเซลในเนื่อน้ำมันดีเซลที่อัตราส่วนร้อยละ 3-5 พ.ศ. 2557 ได้เพิ่มสัดส่วนผสมไบโอดีเซลเป็นร้อยละ 7 แต่เนื่องจากปริมาณน้ำมันปาล์มดิบซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลมีความผันผวนทางฤดูกาลมาก ทำให้บางช่วงเวลากระทรวงพลังงานต้องลดสัดส่วนการผสมไบโอดีเซลลงเพื่อให้สมดุลกับวัตถุดิบในประเทศ และใน พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีโรงงานผลิตไบโอดีเซลเพิ่มเป็น 10 แห่ง กำลังการผลิตรวม 4.96 ล้านลิตรต่อวัน และใช้ไบโอดีเซลเพื่อทดแทนน้ำมันดีเซลรวม 1,054.92 ล้านลิตร หรือเทียบเท่า 2.89 ล้านลิตรต่อวัน ซึ่งในแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก AEDP2015 ตามยุทธศาสตร์ปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม พ.ศ. 2558-2569 และการอนุมานผลผลิตจากพื้นที่ที่เหมาะสม

ต่อการปลูกปาล์มทั้งประเทศและน้ำมันปาล์มคงเหลือจากการบริโภคเป็นศักยภาพในการผลิตไบโอดีเซลคาดว่า จะสามารถผลิตไบโอดีเซลทดแทนดีเซลได้ 14 ล้านลิตรต่อวัน ใน พ.ศ. 2579⁵

นอกจากนี้ กระทรวงพลังงานมีการวางกรอบแผนบูรณาการพลังงานแห่งชาติโดยให้ความสำคัญ 3 ด้าน คือ

- (1) ด้านความมั่นคงทางพลังงาน (Security)
- (2) ด้านเศรษฐกิจ (Economy)
- (3) ด้านสิ่งแวดล้อม (Ecology)

และมีการทบทวนการจัดทำแผนพลังงาน 5 แผนหลักในช่วง พ.ศ. 2558-2579 ที่สอดคล้องกับกรอบ ของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แก่ แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของ ประเทศไทย (PDP2015) แผนอนุรักษ์พลังงาน (EEP2015) แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP2015) แผนการจัดหาก๊าซธรรมชาติของไทย (GAS PLAN) และแผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (OIL PLAN) โดยในการจัดทำแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (Alternative Energy Development Plan : AEDP2015) ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการผลิตพลังงานจากวัตถุดิบพลังงาน ทดแทนที่มีอยู่ภายในประเทศให้ได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาศักยภาพการผลิตพลังงานทดแทนด้วย เทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมและการพัฒนาพลังงานทดแทน เพื่อผลประโยชน์ร่วมในมิติด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน⁶

2.4 ปาล์มน้ำมันสู่พลังงานทดแทน

ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลโดยตรงต่อความต้องการใช้ พลังงานเพิ่มมากขึ้น พลังงานที่ใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนใหญ่คือ น้ำมันเชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า จึงต้องมีการเพิ่มกำลังผลิตและจัดหาแหล่งพลังงานเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งนี้ ประเทศไทยมี การนำเข้าเชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติสูงถึงร้อยละ 70 รองลงมาได้แก่ ลิกไนท์และถ่านหิน รวมประมาณร้อยละ 20 ที่เหลือเป็นพลังงานหมุนเวียนและการซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ในปัจจุบันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิต น้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นเชื้อเพลิงที่ได้จากฟอสซิล เช่น ถ่านหิน แก๊สธรรมชาติ ปิโตรเลียม เป็นต้น ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงที่ใช้แล้วหมดไปและปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ปริมาณมาก มีมลพิษค่อนข้างสูง ประเทศไทย จึงได้มีการนำพลังงานทางเลือกมาใช้ทดแทนพลังงานจากฟอสซิลที่กำลังจะหมดไปและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำขึ้นน้ำลง เชื้อเพลิงชีวภาพ น้ำมันปาล์ม พลังงานชีวมวล เป็นต้น

ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชผลทางการเกษตรที่สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง ทั้งการผลิต น้ำมันพืชเพื่อใช้บริโภค ใช้ผลิตไบโอดีเซล และนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เนื่องจากสถานการณ์ราคา น้ำมันปาล์มที่ตกต่ำทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันได้รับความเดือดร้อน รัฐบาลจึงมีนโยบายแก้ปัญหา โดยให้กระทรวงพลังงานซื้อปาล์มน้ำมันเพื่อผลิตเป็นไบโอดีเซล และให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

⁵ กระทรวงพลังงาน. (2561). สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก

http://www.eppo.go.th/images/Information_service/journalissue/ISSUE126.pdf

⁶ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (ม.ป.ป.). **ฐานข้อมูลการลงทุนผลิตพลังงานไฟฟ้าจากทะเลสาบ ปาล์มเปล่า**. สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก <http://webkc.dede.go.th/testmax/node/2689>

(กพผ.) รับซื้อน้ำมันปาล์มเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่สนับสนุนการนำพืชพลังงานมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน

1) ปาล์มน้ำมันผลิตเป็นไบโอดีเซล

อภิสิทธิ์ชัย เอียดเอื้อ และอ้อยใจ ทองเหมอ⁷ (2550) อธิบายความหมายของ “ไบโอดีเซล” คือ เชื้อเพลิงเหลวที่ได้จากพืชน้ำมัน และน้ำมันประกอบอาหารที่ใช้แล้วจากพืชและไขมันสัตว์ นำมาเปลี่ยนโครงสร้างทางเคมีจนได้ไบโอดีเซล ซึ่งมีสมบัติเทียบเคียงได้กับน้ำมันดีเซลปกติ แต่ให้การเผาไหม้ที่สะอาดกว่าน้ำมันดีเซล

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน⁸ (ม.ป.ป.). อธิบายความหมายของ “น้ำมันไบโอดีเซล” ว่าเป็นเชื้อเพลิงดีเซลทางเลือกที่มีคุณสมบัติการเผาไหม้เหมือนกับดีเซลจากปิโตรเลียมมาก และสามารถใช้งานทดแทนกันได้ นอกจากนี้ยังสามารถย่อยสลายได้เอง ตามกระบวนการชีวภาพในธรรมชาติ และไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อดีของไบโอดีเซล⁹

1. ประโยชน์ของการใช้ไบโอดีเซลด้านสิ่งแวดล้อม

การใช้ไบโอดีเซลสามารถลดมลพิษในอากาศ เนื่องจากการเผาไหม้ของเครื่องยนต์สมบูรณ์ หมดฤทธิ์เร็วได้ทำการทดลองใช้น้ำมันไบโอดีเซลกับเครื่องยนต์ดีเซล พบว่า รถที่ใช้ น้ำมันไบโอดีเซล เป็นเชื้อเพลิงสามารถลดควันดำได้มากกว่าร้อยละ 50 และสามารถลดแก๊สคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ได้ร้อยละ 20 ลดฝุ่นละอองได้ร้อยละ 39 ลดแก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์ได้ร้อยละ 99 นอกจากนี้การใช้ไบโอดีเซล ทดแทนน้ำมันดีเซลนั้นสามารถลดวงจรชีวิต (life-cycle) ของแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ได้ร้อยละ 78 ซึ่งเป็นผลให้ลดภาวะโลกร้อน

2. ประโยชน์การใช้ไบโอดีเซลด้านสมรรถนะเครื่องยนต์

การใช้ไบโอดีเซลในเครื่องยนต์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเผาไหม้ เนื่องจากไบโอดีเซลมีออกซิเจนผสมอยู่ประมาณร้อยละ 10 ทำให้การผสมระหว่างอากาศกับน้ำมันมีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการเพิ่มอัตราส่วนปริมาตรของอากาศต่อน้ำมันได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เผาไหม้ในกระบอกสูบเป็นไปอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ค่าแรงบิดเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7.5 และให้กำลังเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับน้ำมันดีเซล

ข้อด้อยของไบโอดีเซล

1. เป็นของแข็งที่อุณหภูมิสูงกว่าน้ำมันดีเซล
2. ปลดปล่อยแก๊สไนโตรเจนออกไซด์ สูงกว่าน้ำมันดีเซล
3. ชิ้นส่วนจากยางของปั้มน้ำมันจะเสื่อมคุณภาพเร็ว

⁷ อภิสิทธิ์ชัย เอียดเอื้อ และอ้อยใจ ทองเหมอ. (2550). การผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม. สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก https://www2.mtec.or.th/th/e-magazine/admin/upload/236_68-70.pdf

⁸ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (ม.ป.ป.). โครงการศึกษาและจัดทำเครื่องต้นแบบผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มระดับชุมชน. สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก http://www.dede.go.th/ewt_news.php?nid=393&filename=index

⁹ สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทนจากน้ำมันปาล์มและพืชน้ำมัน. (ม.ป.ป.). สืบค้น 4 มิถุนายน 2563 จาก http://www.biodiesel.eng.psu.ac.th/adv_disadv.php

4. ค่าพลังงานความร้อนต่ำกว่าน้ำมันดีเซลประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์

การแก้ไขข้อด้อยเหล่านี้สามารถทำได้ด้วยการผสมกับน้ำมันดีเซล เช่น ผสมน้ำมันดีเซลร้อยละ 80 กับ เมทิลเอสเทอร์ร้อยละ 20

นอกจากนี้ “กลีเซอริน”¹⁰ เป็นผลพลอยที่ได้จากกระบวนการผลิตไบโอดีเซล ซึ่งมีมูลค่าและสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทต่าง ๆ ได้ เช่น อุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอาง หากต้องการเพิ่มมูลค่าผลพลอยได้ของกลีเซอริน จะต้องนำมาทำให้บริสุทธิ์มากขึ้น โดยผ่านกระบวนการกลั่น เพื่อให้ได้ Pharmaceutical Grade Glycerine ซึ่งจะมีความบริสุทธิ์ของกลีเซอริน 99.5 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป และกลีเซอรินที่ได้ในขั้นตอนก่อนหน้านี้นี้จะถูกนำมากำจัดส่วนที่เป็นน้ำที่ปนกันอยู่ออกไปจนหมดภายใต้อุณหภูมิที่มีการควบคุม เพื่อเป็นการรักษาคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ จากนั้นกลีเซอรินที่ปราศจากน้ำแล้วจะถูกนำเข้าสู่ระบบหอกลั่นกลีเซอริน ซึ่งจะทำการกลั่นจนได้กลีเซอรินที่บริสุทธิ์ตามที่ต้องการ จากนั้นจะนำไปผ่านการกำจัดสีออกไปโดยผ่านถ่านกัมมันต์ (Activated Carbon)

---

¹⁰ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (2562). อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของไทย. สืบค้น 8 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/palm/used/index.php>

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิต การใช้ และสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลือ (ธันวาคม 2562)¹¹

หน่วย: พันตันปาล์มดิบ

รายการ	ม.ค.62	ก.พ.62	มี.ค.62	เม.ย.62	พ.ค.62	มิ.ย.62	ก.ค.62	ส.ค.62	ก.ย.62	ต.ค.62	พ.ย.62	ธ.ค.62	รวม (ม.ค. - ธ.ค.62)
สต็อกยกมา	377,550	375,296	371,739	375,741	388,207	428,113	456,907	506,659	510,809	495,557	471,447	410,763	377,550
ปริมาณผลปาล์ม ที่ สศก.พยากรณ์ (ก.ย.62) (ปี 2562=18,772 ล้านตันผลปาล์ม)	1,518,814	1,566,422	1,634,735	1,680,693	1,682,840	1,514,892	1,305,569	1,105,257	1,132,927	1,241,304	1,260,550	1,118,427	16,772,430
ปริมาณผลปาล์มที่ไร้ผลึก (ตันผลปาล์ม)	1,289,760	1,327,588	1,774,747	1,769,253	2,066,120	1,589,593	1,492,514	1,413,094	1,210,378	1,084,767	874,687	739,361	16,651,853
% น้ำมันที่ได้อ	18.16%	18.26%	17.91%	17.53%	17.58%	18.06%	18.61%	18.66%	18.54%	18.89%	18.85%	18.40%	18.21%
- ผลปาล์มที่ไร้ผลึก (โรง A) %น้ำมัน	17.54%	18.04%	17.70%	17.31%	17.41%	17.82%	18.41%	18.46%	18.29%	18.56%	18.48%	18.53%	17.95%
- ผลปาล์มที่ไร้ผลึก (โรง B) %น้ำมัน	30.42%	29.50%	29.54%	30.32%	30.15%	29.70%	29.84%	29.71%	29.80%	30.28%	30.75%	30.80%	30.14%
ผลผลิต - น้ำมันปาล์มดิบ (CPO) (A+B)	234,199	242,470	317,838	313,590	364,779	288,836	277,826	263,904	224,457	204,942	184,884	136,618	3,033,743
- ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ (A)	224,296	231,844	299,406	294,768	350,912	279,271	262,731	255,785	216,400	191,450	180,308	129,545	3,029,836
- ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ (B)	9,903	10,626	18,432	8,822	13,867	9,565	15,095	8,119	8,057	13,492	14,576	17,073	3,907
ขี้ขาว - น้ำมันปาล์มดิบแยกไข (RBD PO)	-	-	-	-	-	-	1,072	1,074	-	1,078	-	1,076	4,288
ส่งออกรวม	13,437	32,025	68,287	76,258	45,068	14,181	13,588	8,299	6,430	6,896	7,428	4,402	296,297
- คิดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ (CPO)	13,437	32,025	68,287	76,258	45,068	14,181	13,588	8,299	6,430	6,896	7,428	4,402	296,297
ความต้องการใช้ในประเทศ -	223,016	214,002	245,549	224,866	279,807	245,861	215,578	252,509	233,279	223,232	218,140	224,274	2,800,113
- บริษัท+บุคคลธรรมดาอื่น**	135,476	127,227	139,126	117,474	162,658	131,632	105,945	126,309	124,882	106,545	107,310	76,370	1,482,953
- ไม้ใช้เชื้อ	87,541	86,775	106,424	107,392	117,149	114,229	109,633	126,200	108,398	114,687	110,830	147,904	1,317,160
สต็อกยกไป	375,296	371,739	375,741	388,207	428,113	456,907	506,659	510,809	495,557	471,447	410,763	319,181	319,181
ปริมาณน้ำมันปาล์มดิบ คงเหลือ ในคลัง จ.สุราษฎร์ธานี	-	-	-	60,031	26,220	69,624	33,972	-	-	-	-	-	10,000

** ปริมาณคงเหลือหลังหักน้ำมันปาล์มดิบ ๔๑๔ ก.พ. 375,296 371,739 375,741 328,178 401,893 397,283 472,667 510,809 495,557 471,447 410,763 309,181
ที่มา : รวบรวมจากภาระแจ้งปริมาณตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (ก.ก.จ.)
- ความต้องการในประเทศ คำนวณจากส่วนต่อระหว่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย-ปริมาณผลึกน้ำมันปาล์ม-ขี้ขาว กับ อุปสงค์สังคม - สต็อกยกมา
** บริษัท + บุคคลธรรมดาอื่น คำนวณจากส่วนต่อระหว่างความดีของค่าใช้จ่ายในประเทศ กับ ความต้องการใช้ในประเทศ
สต็อกน้ำมันปาล์ม ณ สิ้นเดือน ธ.ค.62

ประกอบด้วย (หน่วย : ตัน)	พื้นที่ปาล์มดิบ (เฮกตาร์)		รวม CPO	ผลผลิต	ไม้ใช้เชื้อ
	A	B			
1. ณ โรงสกัด (129 ราย มีผลดำเนินการ 103 ราย หยุดชั่วคราว 27 ราย)	120,847	7,020	137,967	-	-
2. ณ โรงกลั่น (20 ราย)	-	-	62,514	29,860	21,284
3. ณ โรงไม้ใช้เชื้อ (14 ราย)	-	-	7,508	8,112	-
4. ณ คลังรับฝาก (9 ราย)	-	-	11,202	4,637	494
รวม	120,847	7,020	319,181	35,309	21,768

สต็อกน้ำมันปาล์มดิบ (B+100) ณ สิ้นเดือน ธ.ค.62 = 66,522 ตัน

รวมการคำนวณ ณ ธันวาคม 2562

ที่มา: “ปริมาณการผลิต การใช้ และสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลือประมวลจากการแจ้งของผู้ประกาศ พ.ศ. 2562 (ธันวาคม 2562) ตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.)” โดย กรมการค้าภายใน, 2562.

¹¹ กรมการค้าภายใน. (2562). ปริมาณการผลิต การใช้ และสต็อกน้ำมันปาล์มคงเหลือประมวลจากการแจ้งของผู้ประกาศ พ.ศ. 2562 (ธันวาคม 2562) ตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.). สืบค้น 8 มิถุนายน 2563 จาก <http://agri.dit.go.th/file/micro/edc-12-> สรุปปริมาณน้ำมันปาล์ม-ธ.ค.62-pdf

2) ปาล์มน้ำมันผลิตเป็นไฟฟ้า

ข้อดีของการใช้น้ำมันปาล์มดิบผลิตไฟฟ้า¹²

การใช้น้ำมันปาล์มดิบเผาพร้อมกับน้ำมันเตาจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เนื่องจากน้ำมันปาล์มจะมีปริมาณซัลเฟอร์ไดออกไซด์ประมาณร้อยละ 0.01 การเผาไหม้น้ำมันปาล์มดิบจะไม่เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน แต่จะเกิดก๊าซมีเทนและก๊าซไนตรัสออกไซด์ ซึ่งจะมีการแผ่รังสีความร้อนน้อยกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ข้อเสียของการใช้น้ำมันปาล์มดิบผลิตไฟฟ้า

การนำน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตไฟฟ้าจะมีราคาสูงกว่าน้ำมันเตาและค่าความร้อนต่ำกว่าจึงต้องใช้ปริมาณน้ำมันที่มากกว่า

การรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าตามนโยบายรัฐบาล จากมาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มในประเทศของรัฐบาล ที่กระทรวงพลังงานได้มอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ดำเนินการรับซื้อน้ำมันปาล์มดิบ จำนวน 160,000 ตัน เพื่อนำมาเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าบางปะกง และมติคณะกรรมการกำกับนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2562 มอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเพิ่มปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มดิบเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าจากเดิม 1,000 ตันต่อวัน เป็น 1,500 ตันต่อวัน และให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจัดหาสถานที่รับมอบน้ำมันปาล์มดิบที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเร่งดูดซับปริมาณน้ำมันปาล์มดิบออกจากระบบและช่วยกระตุ้นราคาผลปาล์มน้ำมันของเกษตรกรให้มีราคาสูงขึ้น¹³

¹² โรงไฟฟ้ากระบี่ พร้อมใช้น้ำมันปาล์ม ผลิตไฟฟ้า. (2558). สืบค้น 8 มิถุนายน 2563 จาก http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1429512852

¹³ กฟผ.ซื้อน้ำมันปาล์มดิบผลิตไฟฟ้าครบ 160,000 ตันแล้ว. (2562). สืบค้น 8 มิถุนายน 2563 จาก <https://dmf.go.th/public/list/data/detail/id/12838/menu/593/page/6>

ตารางที่ 2 ปริมาณการรับซื้อและปริมาณที่ใช้ น้ำมันปาล์มดิบเพื่อผลิตไฟฟ้า ณ โรงไฟฟ้าบางปะกง (พ.ศ. 2561-2562)¹⁴

เดือน	ปริมาณตามมติ กรม	ปริมาณรับซื้อ CPO (รับจริง)		ปริมาณ CPO ที่ใช้ผลิตไฟฟ้า (ตัน)
		ณ โรงไฟฟ้าบางปะกง (ตัน)	ณ คลังสุราษฎร์ธานี (ตัน)	
พฤศจิกายน 2561	160,000	-	-	-
มกราคม 2562		3,996	-	126
กุมภาพันธ์ 2562		20,027	-	17,791
มีนาคม 2562		33,646	-	34,984
เมษายน 2562		35,644	66,000	35,300
พฤษภาคม 2562	200,000	-	-	36,730
มิถุนายน 2562		-	65,276	30,541
กรกฎาคม 2562		-	-	29,307
สิงหาคม 2562		-	-	36,024
กันยายน 2562		-	-	-
ตุลาคม 2562		-	-	-
พฤศจิกายน 2562		-	-	-
ธันวาคม 2562		-	-	-
รวม	360,000	93,313	131,276	220,803

หมายเหตุ: ยังไม่รวมปริมาณ CPO ที่รับซื้อตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 สิงหาคม 2562

ที่มา: การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2562.

สรุป

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย สร้างรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน แต่ในช่วงที่ผ่านมาพืชผลทางการเกษตรประสบปัญหาาราคาคงต่ำ เนื่องจากมีผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก จึงส่งผลให้ผลผลิตล้นตลาดและราคาคงต่ำ เกษตรกรต้องเผชิญปัญหาเป็นประจำทุกปีและมีรายได้ไม่มั่นคงจากการผันผวนของราคาตลาดที่มีแนวโน้มต่ำลง ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ รัฐบาลจึงได้มีแนวคิดในการนำสินค้าเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนตามแผนพัฒนาพลังงานทดแทน 15 ปี (พ.ศ. 2551-2565) โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาพลังงานทดแทนจากพืชพลังงาน เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและผลผลิตทางการเกษตรมีศักยภาพสูงสามารถใช้เป็นพลังงานทดแทนได้ โดยเฉพาะปาล์มน้ำมันสามารถผลิตเป็นไบโอดีเซล และเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าและพลังงานความร้อน ซึ่งสามารถช่วยทำให้ราคาผลผลิตการเกษตรมีเสถียรภาพเพิ่มขึ้น รวมถึงสามารถนำมาผลิตเป็นน้ำมันไบโอดีเซลทดแทนพลังงานจากฟอสซิลที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้น หากนำปาล์มน้ำมันมาเป็นพลังงานทดแทนนับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานควบคู่ไปกับการใช้พลังงานทดแทนอื่น ๆ ของประเทศต่อไป

¹⁴ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2562). ปริมาณการรับซื้อและปริมาณที่ใช้ น้ำมันปาล์มดิบเพื่อผลิตไฟฟ้า ณ โรงไฟฟ้าบางปะกง (พ.ศ. 2561-2562). สืบค้น 9 มิถุนายน 2563 จาก

<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox?projector=1>

ดังนั้น การพัฒนาและการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เป็นเรื่องในทุกภาคส่วนต้องตระหนักอย่างมาก เพราะปัจจุบันพลังงานมีจำกัดและขาดแคลน รวมถึงสถานการณ์ด้านพลังงานของโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี การใช้พลังงานในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และในอนาคตมีแนวโน้มว่าพลังงานทดแทนจะสามารถแก้ปัญหาด้านพลังงานที่มีราคาแพงขึ้นได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรร่วมกันกำหนดทิศทางของปาล์ม น้ำมันให้เป็นพลังงานทดแทนอย่างยั่งยืน เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมไบโอดีเซลให้เป็นระบบและได้มาตรฐาน ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนต้องประสานงานกัน โดยผู้ผลิตไบโอดีเซลควรควบคุมการผลิตไบโอดีเซลให้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้จำหน่ายรถยนต์ควรพัฒนาระบบเครื่องยนต์อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการใช้ไบโอดีเซล ซึ่งเป็นการสร้างทางเลือกและเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้รถยนต์ให้หันมาใช้พลังงานทดแทนไบโอดีเซลได้อย่างมั่นใจมากขึ้น และควรวางมาตรการควบคุมปริมาณการปลูกปาล์มน้ำมันในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันผลผลิตล้นตลาดในอนาคต พร้อมทั้งสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้ น้ำมันปาล์มในการผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับผลผลิตจากเกษตรกรในแต่ละพื้นที่

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญาติติ

3.1 ความเห็นนักวิชาการ

จากการศึกษาข้อมูลของนักวิชาการได้มีการให้ความเห็นหลากหลายประเด็นเกี่ยวกับการใช้น้ำมันไบโอดีเซล ไว้ดังนี้

1) ผศ.ดร.ณัฐพล ฤกษ์เกษมสันต์¹⁵ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมเคมี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้ไบโอดีเซลและน้ำมันดีเซล ในบทความเรื่อง นักวิชาการชี้ชี้ดีเซล B20 ไม่เพียงพอลดฝุ่น PM2.5 แต่กลับปล่อยสารอันตรายชนิดอื่นเพิ่มว่า ในอดีตได้มีการศึกษาถึงการปลดปล่อยสารอันตรายจากการใช้น้ำมันไบโอดีเซลสัดส่วนต่าง ๆ เทียบกับน้ำมันดีเซล EURO 4 ซึ่งเป็นน้ำมันแบบเดียวกับที่ใช้ในประเทศไทย โดยมีการทดสอบในรถยนต์อายุ 1 ปี ถึง 5 ปี ผลการทดสอบพบว่า ปริมาณ PM จากการใช้น้ำมันไบโอดีเซลลดลงจริง แต่สารอันตรายชนิดอื่น เช่น ไนโตรเจนออกไซด์ (NOX) ไฮโดรคาร์บอน (HC) และคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) กลับมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่ง NOX ที่เกิดขึ้นจะสามารถทำปฏิกิริยาต่อไปและเกิดเป็น PM2.5 กับโอโซนในภายหลัง ซึ่งสารอันตรายเหล่านี้เกิดจากกระบวนการสันดาปภายในเครื่องยนต์ดีเซลที่ไม่สามารถเผาไหม้ได้สมบูรณ์ และปล่อยออกเป็นไอเสีย ดังนั้น ภาครัฐควรมีการควบคุมและกวดขันในการตรวจสอบสภาพรถ ซึ่งรถที่มีการอุดตันของกรองไอเสีย ควรเปลี่ยน และไม่ควรตัดชุด catalytic converter หรือที่ช่างมักเรียกกันว่าท่อแคทออกอย่างเด็ดขาด ซึ่งท่อแคทมีราคาสูงทำให้ในอดีตมักมีความเชื่อว่า ไม่ต้องเปลี่ยนใหม่แต่สามารถตัดออกได้เมื่อมีการอุดตัน จึงทำให้ไอเสียที่เกิดจากการเผาไหม้ ออกสู่บรรยากาศโดยตรง

สำหรับปัญหาฝุ่น PM2.5 ที่มักเกิดในเมืองใหญ่ที่มีการจราจรหนาแน่น และมีตึกสูง เนื่องจาก การไหลเวียนของอากาศถูกกักและเกิดเป็นจุดอับลม จากการศึกษาของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย Imperial College London พบว่า ตึกสูงมีผลต่อการไหลของลม ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดปัญหาทางด้านมลภาวะทางอากาศ เพราะลมไม่สามารถพัดผ่านตึกเหล่านี้ได้ ทำให้หลายบริเวณในเมืองใหญ่กลายเป็นจุดที่อับลม ทำให้ฝุ่นที่เกิดขึ้นไม่ถูกลมพัดออกไปและเกิดปรากฏการณ์หมอกควันอย่างที่กรุงเทพฯกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้ทางออกในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 จึงควรห้ามรถควันดำไม่ให้วิ่งเข้ามาในเขตเมืองอย่างจริงจัง การรณรงค์ให้ประชาชนผู้ใช้รถดูแลรักษาความสะอาดเครื่องยนต์ ด้วยการหมั่นตรวจเช็คระยะ การเปลี่ยนกรองไอเสียและการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนเพื่อความสะดวกในการใช้ของประชาชนและให้ประชาชนหันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนมากยิ่งขึ้น ลดปัญหาการติด หรือการจราจรที่แออัด อันเป็นแหล่งที่มาสำคัญของฝุ่น PM2.5 การส่งเสริมให้ใช้ยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อลดการปลดปล่อยฝุ่น PM2.5 ในเขตเมือง การควบคุมการก่อสร้างอาคารตึกสูงที่คำนึงถึงทิศทางลม เป็นต้น

¹⁵ นักวิชาการชี้ชี้ดีเซล B20 ไม่เพียงพอลดฝุ่น PM2.5 แต่กลับปล่อยสารอันตรายชนิดอื่นเพิ่ม. (2562). สืบค้น 10 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.energynewscenter.com/นักวิชาการชี้ชี้ดีเซลb20/>

2) นายชินทร์ อินทร์¹⁶ ฝ่ายกฎหมายธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กล่าวเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากบทความเรื่องอนาคต และการปรับตัวของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยภายใต้ความเสี่ยงจากกฎหมายสนับสนุนพลังงานหมุนเวียนของ EU ว่า กระแสการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้บริโภคหลักของโลก ทั้งนี้ สหภาพยุโรป หรือ EU ได้ดำเนินมาตรการอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาโลกร้อน ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนหรือผลประโยชน์ระยะยาวแตกต่างกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคในระยะสั้น และการกำหนดทิศทางของมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ผลิตสินค้าโภคภัณฑ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมีปาล์มน้ำมันเป็นหนึ่งในสินค้ากลุ่มดังกล่าว ทั้งนี้ กฎหมายสนับสนุนพลังงานหมุนเวียน หรือ Renewable Energy Directive (RED) ของ EU ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและพืชอื่น ๆ เช่น อ้อย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมีความท้าทายที่ภาครัฐ และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและพืชพลังงานไทยจะต้องเตรียมรับมือการทบทวนพัฒนาการด้านมาตรการที่เกี่ยวข้อง โดยย้อนไปใน พ.ศ. 2552 EU ออกกฎหมาย RED เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามพิธีสารเกียวโต โดยกำหนดเป้าหมายการใช้พลังงานหมุนเวียนที่ร้อยละ 20 ของการใช้พลังงานของ EU ภายใน พ.ศ. 2563 ซึ่งประเทศใน EU ต่างเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนได้ตามเป้าหมาย โดยทำได้ถึงร้อยละ 17.5 ใน พ.ศ. 2560 อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนได้ก่อให้เกิดผลลบที่คาดไม่ถึงต่อสิ่งแวดล้อม การเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชพลังงานทำให้เกิดการบุกรุกป่า และพื้นที่ชุ่มน้ำ ปาล์มน้ำมันเป็นพืชหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมาย RED โดยสัดส่วนการใช้ปาล์มน้ำมันเพื่อผลิตไบโอดีเซลต่อการใช้น้ำมันปาล์มทั้งหมดของ EU เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42 ใน พ.ศ. 2551 มาอยู่ที่ร้อยละ 54 ใน พ.ศ. 2561 แม้ราคาน้ำมันโลกในช่วงหลังจะลดลงมาก ขณะเดียวกันพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันทั่วโลกขยายตัวร้อยละ 52 ในช่วงเดียวกัน และเกือบทั้งหมดอยู่ในประเทศผู้ส่งออกหลักได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย ตามลำดับในจำนวนนี้เป็นการบุกรุกป่าและพื้นที่ชุ่มน้ำถึงประมาณร้อยละ 42 EU จึงปรับปรุง RED ใน พ.ศ. 2561 โดยเพิ่มเป้าหมายการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นร้อยละ 32 ภายใน พ.ศ. 2573 และออกกฎหมายลำดับรองที่คาดว่าจะออกใช้ใน พ.ศ. 2562 กำหนดให้พืชที่จะนับเป็นพลังงานหมุนเวียนต้องไม่อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการสร้างผลกระทบทางอ้อมต่อพื้นที่สะสมคาร์บอน หรือ High Indirect Landuse Change-risk (HILC) พืชสำคัญที่อยู่ในกลุ่ม คือ ปาล์ม น้ำมัน อ้อย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก็อยู่ในกลุ่มเฝ้าระวังที่อาจจะอยู่ในกลุ่ม HILC แต่กฎหมายให้เวลาประเทศสมาชิกปรับตัวและไม่ได้จำกัดการนำเข้าหรือการใช้พืชในกลุ่ม HILC เพียงแต่ประเทศสมาชิกไม่สามารถนำพลังงานจากพืชดังกล่าวมานับในเป้าหมายได้ EU จึงเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยกีดกันการนำเข้าปาล์มน้ำมันตามที่ประเทศอินโดนีเซียร้องเรียน

¹⁶ ชินทร์ อินทร์. (ม.ป.ป.). อนาคต และการปรับตัวของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยภายใต้ความเสี่ยงจากกฎหมายสนับสนุนพลังงานหมุนเวียนของ EU. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563 จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_28May2019.pdf

นอกจากนี้ กฎหมายเปิดช่องให้นำพลังงานจากพืชในกลุ่ม HILC มานับในเป้าหมายได้ หากผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกแสดงข้อมูลที่มีการสอบทานจากบุคคลที่สามได้ว่า พืชดังกล่าวมาจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ำต่อการสร้างผลกระทบทางอ้อมต่อพื้นที่สะสมคาร์บอน หรือ Low Indirect Land-use Changerisk เช่น เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม หรือเพาะปลูกโดยเกษตรกรรายย่อยด้วยวิธีการที่ยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถานะพืชสำคัญของไทยตาม RED

พืชพลังงานสำคัญของไทย	สถานะตามกฎหมายลำดับรองของ RED	จำนวนครัวเรือน* (แสนครัวเรือน)	มูลค่าผลผลิตปี 2561** (ล้านบาท)	พื้นที่ให้ผลผลิตปี 2561** (พันไร่)	อัตราการขยายตัวของพื้นที่ 2561/2553** (%)
ปาล์มน้ำมัน	HILC	2	47,860	5,089	50
อ้อย	เผ่าะวัง	4	100,500	11,189	77
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	เผ่าะวัง	4	40,879	6,767	-7
มันสำปะหลัง	ยังไม่อยู่ใน list	5	61,966	8,327	12

ที่มา: * สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2561

** สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2561

ที่มา: “อนาคต และการปรับตัวของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยภายใต้ความเสี่ยงจากกฎหมายสนับสนุนพลังงานหมุนเวียนของ EU” โดย ชวินทร์ อินทร์ักษ์, ม.ป.ป..

นอกจาก RED แล้วอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันไทยยังมีความเสี่ยงจากปัจจัยอื่น เช่น แนวโน้มการใช้รถยนต์ไฟฟ้า กระแสนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และกระแสลดการบริโภคไขมันอิ่มตัว ซึ่งเป็นแรงกดดันด้านลบต่อราคาปาล์มน้ำมันในประเทศ สอดคล้องกับราคาปาล์มน้ำมันไทยที่ปรับลดลงจาก 4 บาทต่อกิโลกรัม ในช่วงเดือนมิถุนายน 2561 มาอยู่ที่ 1.9 บาทต่อกิโลกรัม ในช่วงเดือนเมษายน 2562 ทำให้รัฐบาลได้มีมาตรการต่าง ๆ ทั้งการเพิ่มสัดส่วนเอทานอลในน้ำมันไบโอดีเซล อุดหนุนการใช้ไบโอดีเซล B20 การอุดหนุนการส่งออก และการนำปาล์มน้ำมันไปผลิตไฟฟ้า แต่ช่วยพยุงราคาได้บางส่วนเท่านั้น เมื่อมองไปข้างหน้าแล้ว การสนับสนุนด้านราคาตลาดปาล์มน้ำมันอาจเป็นการส่งสัญญาณไฟเขียวให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว แต่ด้วยสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปข้างต้นภาครัฐอาจจะต้องเริ่มให้ไฟเหลือง และควรผลักดันให้เกษตรกรปรับตัวมาทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวพระราชดำรินมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ภาครัฐควรสนับสนุนให้ภาคเอกชนสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าใหม่ทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมด้วย ผลของกฎหมาย RED ที่มีต่อปาล์มน้ำมันประเทศไทย ทำให้ได้เรียนรู้ถึงการดำเนินนโยบายภาคเกษตรตลอดจนนโยบายเศรษฐกิจอื่น ๆ ต้องพิจารณาผลได้ผลเสียของทางเลือกอย่างรอบด้าน และผลกระทบระยะสั้นและระยะยาว จึงจะทำให้อยู่ได้อย่างเท่าทันท่ามกลางความท้าทายต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

3) นายฉกรรจ์ แสงรักษาวงศ์ อธิบดีอธิบดีกรมวิชาการเกษตร¹⁷ กล่าวว่า การปลูกปาล์มปัจจุบันมีต้นทุน กิโลกรัมละ 2.94-3.06 บาท แต่ขายได้ 2.50 บาท ซึ่งขาดทุนทุกกิโลกรัมที่ขาย ปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ

¹⁷ ถกปัญหาปาล์มน้ำมันผลิตไฟฟ้า ใช้ Profit Sharing ได้จริงหรือ. (2561). สืบค้น 10 มิถุนายน 2563 จาก https://www.technologychaoban.com/agri-news/article_86642

มากที่สุด คือ มติของสหภาพยุโรป หรืออียู ที่ต้องการควบคุมน้ำมันปาล์มและยกเลิกการใช้ น้ำมันปาล์มในการผลิตพลังงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไทย สำหรับแนวทางการแก้ปัญหา คือ ต้องการให้พิจารณากรณีของอ้อยและน้ำตาลที่มีระบบ Profit Sharing หรือการแบ่งปันผลผลิต โดยนำระบบจากอ้อยและน้ำตาลมาเป็นต้นแบบ โดยแบ่งปันให้กับเกษตรกร ประมาณร้อยละ 70 โรงงานร้อยละ 30 อุตสาหกรรมอ้อยจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีปัญหาน้อยที่สุด และเห็นว่า ควรนำระบบ Profit Sharing มาใช้กับปาล์มน้ำมัน เพราะในอนาคตปาล์มน้ำมันจะมีปัญหาเรื่องราคา จึงจะต้องปรับโครงสร้างจากการผลิตเพื่อการบริโภค เป็นการผลิตเพื่อป้อนโรงงานไฟฟ้า

4) นายกฤษฎา ขวณะนันท์ ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย¹⁸ กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาหาค่าปาล์มตกต่ำเป็นไปได้ยากเพราะราคาขึ้นอยู่กับตลาดโลก ซึ่งมีแนวโน้มว่าราคาจะอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง การแก้ปัญหาด้วยการลดพื้นที่ปลูกปาล์มเป็นการแก้ไขไม่ตรงจุดและการกำหนดให้ภาคเอกชนรับซื้อปาล์มในราคาที่กำหนดจนขาดทุนก็มีผลต่อเอกชนเช่นกัน ที่ผ่านมาสมาคมฯ ได้เสนอให้ภาครัฐจัดโซนนิ่งพื้นที่สร้างโรงงาน ขณะที่มาเลเซียใช้วิธีการนี้และออกกฎหมายควบคุมการสร้างโรงงาน แนวทางที่ประสบความสำเร็จการแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตของเกษตรกรถูกละเลยมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี และการแก้ไขปัญหาที่ผิดจุด โดยการที่รัฐเข้าไปแทรกแซงราคา ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาหาค่าปาล์มตกต่ำ คือ 1. ควรหาวิธีการลดต้นทุนการผลิต 2. ควรทำความเข้าใจกับเกษตรกรว่าการปลูกปาล์มไม่ใช่อาชีพหลัก หากมีพื้นที่ต่ำกว่า 50 ไร่

5) นายอจริยะ นพรัตน์ ประธานคัสเตอร์น้ำมันปาล์มภาคใต้¹⁹ กล่าวว่า ปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชมีศักยภาพ สามารถใช้บริโภคได้โดยแปรรูปเป็นน้ำมันพืชนำไปทอดและผัด หรือทำเครื่องสำอางค์ ครีมบำรุงผิว และยังอยู่ในอุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ นอกจากนี้ยังเป็นพลังงานสะอาดหรือ Clean Energy เพราะไม่มีสารกำมะถันเจือปนออกมา ขณะที่ผลผลิตต่าง ๆ ของพืชปาล์มน้ำมันสามารถนำมาใช้สร้างมูลค่าได้ทั้งสิ้น อาทิ ทะลาย เส้นใย เมล็ดใน และที่สำคัญของการเป็นพืชมีศักยภาพ คือ สามารถปลูกทดแทนได้ตลอดเวลา ตามต้องการ เมื่อเปรียบเทียบกับพลังงานปิโตรเลียมที่นับวันจะยังมีปริมาณลดลง แต่พลังงานจากปาล์มน้ำมัน สามารถทดแทนได้ตลอดเวลา

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ศักยภาพไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทย” จัดทำโดย ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์ และออยุทธ์ นิสสภา²⁰

¹⁸ อัทธ์ พิศาลวานิช. (2561). รายงานฉบับสมบูรณ์(Final Report) ยุทธศาสตร์การค้าสินค้าปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องมูลค่าสูง. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563 จาก

<http://www.citsonline.utcc.ac.th/images/stories/CITS/PDF/RESEARCH/2561/07.pdf>

¹⁹ ถกปัญหาปาล์มน้ำมันผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ Profit Sharing ได้จริงหรือ. (2561). สืบค้น 12 มิถุนายน 2563 จาก <https://today.line.me/th/pc/article/ถกปัญหาปาล์มน้ำมันผลิตไฟฟ้า+ใช้+Profit+Sharing+ได้จริงหรือ-Rn5vLw>

²⁰ ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์ และออยุทธ์ นิสสภา. (ม.ป.ป.). การวิเคราะห์ศักยภาพไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทย. สืบค้น 12 มิถุนายน 2563 จาก

<file:///D:/Users/Parliament/Desktop/63771-Article%20Text-148386-1-10-20160801.pdf>

น้ำมันจากฟอสซิลถือเป็นทรัพยากรทางยุทธศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 24 หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการผลิตรถยนต์เชิงอุตสาหกรรมเป็นต้นมา จนถึงยุคปัจจุบันที่เข้าสู่ระบบการค้าเสรีมากขึ้น ในฐานะเป็นกลไกในการพัฒนาซึ่งเต็มไปด้วยเครื่องจักรกลเครื่องยนต์และพลังงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลของแต่ละประเทศจะต้องจัดหาน้ำมันจากฟอสซิลให้เพียงพอต่อการตอบสนองอุปสงค์ภายในประเทศ และทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานด้านพลังงานได้ตามความจำเป็น โดยไม่มีราคาและรายได้เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานเหล่านี้

ปัจจุบันทั่วโลกมีการใช้น้ำมันจากฟอสซิลวันละประมาณ 85 ล้านบาร์เรลซึ่งร้อยละ 35 หรือประมาณ 30 ล้านบาร์เรล ได้มาจากองค์การประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of Petroleum Exporting Countries หรือ OPEC) และมีการคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2573 ทั่วโลกจะใช้น้ำมันจากฟอสซิลวันละ 118 ล้านบาร์เรล เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศจีนและอินเดีย แต่ในขณะเดียวกันแหล่งน้ำมันจากฟอสซิลที่มีอยู่บนโลกใบนี้ก็มีอยู่อย่างจำกัดและนับวันยิ่งร่อยหรอลงไปเรื่อย ๆ โดยพบว่าแหล่งน้ำมันจากฟอสซิลจะลดลงร้อยละ 8 ต่อปี ซึ่งบางประเทศได้เข้าสู่ภาวะการผลิตที่จุดสูงสุด (peak oil) ไปแล้ว เช่น ประเทศอังกฤษ ราชอาณาจักรนอร์เวย์ เป็นต้น ส่วนประเทศในกลุ่มโอเปคคาดว่าจะเข้าสู่ภาวะการผลิตที่จุดสูงสุดในอีก 10 ปีข้างหน้า และเมื่อผ่านจุดนี้ไปความสามารถในการผลิตน้ำมันจากฟอสซิลจะเริ่มลดลงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตและราคาน้ำมันจากฟอสซิลสูงขึ้นตามลำดับ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่พึ่งพาน้ำมันจากฟอสซิลเป็นแหล่งพลังงานเชิงพาณิชย์หลักของประเทศ แต่ประเทศไทยมิได้มีแหล่งน้ำมันเชิงพาณิชย์ภายในประเทศมากพอต่ออุปสงค์น้ำมันภายในประเทศ จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศโดยส่วนใหญ่ อีกทั้งปริมาณน้ำมันสำรองภายในประเทศยังมีปริมาณไม่มากพอที่จะพึ่งพาได้ในระยะยาว ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญปัญหาความเสี่ยงต่อการขาดแคลนและการขาดเสถียรภาพทางด้านราคาของน้ำมันจากฟอสซิลในอนาคต นอกจากนี้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศไปกับการนำเข้าน้ำมันจากฟอสซิล ทั้งนี้ น้ำมันดีเซลถือเป็นเชื้อเพลิงเชิงพาณิชย์หลักที่มีการใช้กันมากที่สุดประมาณ 20,000 ล้านลิตรต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคคมนาคมขนส่ง และมีการขยายตัวร้อยละ 3-4 ต่อปี

กระแสความตื่นตัวที่เกิดขึ้นทั่วโลกเมื่อ 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมา ในเรื่องมลภาวะเป็นพิษและปัญหาภาวะโลกร้อนที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลส่วนหนึ่งของการเผาผลาญน้ำมันจากฟอสซิลได้เป็นแรงผลักดันให้พลังงานทางเลือกฐานเกษตร-ชีวมวล โดยเฉพาะอย่างยิ่งไบโอดีเซล ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมากขึ้น เพราะนอกจากจะช่วยลดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นคาร์บอนมอนนอกไซด์ คาร์บอนไดออกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน ฝุ่นละออง และสารก่อมะเร็ง (Lyons, 2002 อ้างโดย ทศพล วงศ์อาษา, 2549) และการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศแล้ว ยังทำให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านพลังงานได้อย่างยั่งยืน โดยวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตไบโอดีเซลคือ น้ำมันปาล์ม ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิต และมีความสามารถในการแข่งขันสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ที่เป็นฐานทรัพยากรปาล์มน้ำมันสำคัญของประเทศ

รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายที่จะขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันให้ได้ 10 ล้านไร่ ภายใน พ.ศ. 2572 ตลอดจนแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม (พ.ศ. 2551-2555) แผนปฏิบัติการพัฒนาและ

ส่งเสริมการผลิตและการใช้น้ำมันไบโอดีเซล (พ.ศ. 2548-2555) และแผนพัฒนาพลังงานทดแทน (พ.ศ. 2551-2565) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะสั้น (ภายใน พ.ศ. 2554) จะส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B5 ทั่วประเทศ 2) ระยะกลาง (พ.ศ. 2555-2559) จะผลักดันให้เกิดการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 และ 3) ระยะยาว (พ.ศ. 2560-2565) จะผลักดันให้เกิดการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B100 ให้ถึง 4.5 ล้านลิตรต่อวัน จากเหตุผลดังกล่าว การใช้ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้แก่ระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งช่วยลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำมาซึ่งสวัสดิการสังคมที่หมายรวมถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในประเทศเป็นเป้าหมายสุดท้าย

การวิเคราะห์ SWOT เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายในของหน่วยธุรกิจในรูปแบบของจุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายนอกของหน่วยธุรกิจในรูปแบบของโอกาสและอุปสรรค เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดเป็นกลยุทธ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคดังกล่าวในการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทย ทั้งในส่วนของวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายในและปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทย โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการไบโอดีเซลหน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อได้ทราบถึงสถานภาพของการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม และนำกลยุทธ์ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทยต่อไป

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายใน และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายนอก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายในที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม แต่สามารถควบคุมและจัดการได้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็งซึ่งเป็นการประเมินลักษณะเด่นที่มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน และเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม และการวิเคราะห์จุดอ่อน ซึ่งเป็นการประเมินลักษณะที่ต้องแก้ไขและก่อให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขัน ดังนี้

(1.1) ปัจจัยจุดแข็งสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม ซึ่งอธิบายได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกึ่งอุตสาหกรรมที่มีทำเลที่ตั้งในภูมิประเทศแบบป่าฝนเขตร้อน (tropical rain forest) อันมีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์และภูมิอากาศซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมต่อการปลูกพืชผลทางการเกษตรที่สามารถนำมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปาล์มน้ำมัน ซึ่งจัดเป็นพืชเศรษฐกิจทางการเกษตรทางเลือกที่สำคัญของประเทศ โดยประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตปาล์มน้ำมัน และจัดเป็นประเทศผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นฐานการผลิตปาล์มน้ำมันที่สำคัญ

(resource endowment) และคาดว่าจะสามารถเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ในอนาคต อันมีผลทำให้การผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ มีความพร้อมและความมั่นคงในด้านแหล่งวัตถุดิบทางตรง

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นตรงกันว่าปาล์มน้ำมันเป็นวัตถุดิบที่มีศักยภาพมากที่สุดในการนำมาผลิตไบโอดีเซล เนื่องจากมีความสามารถในการแข่งขันด้านราคาสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น คือ ปาล์มน้ำมันมีต้นทุนการผลิตน้ำมันต่อหน่วยต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่น เช่น ถั่วเหลือง มะพร้าว สบู่ดำ เป็นต้น อีกทั้งมีโอกาสเสี่ยงต่อผลกระทบจากภัยธรรมชาติน้อย และการจัดการสวนปาล์มน้ำมันนั้นไม่ยุ่งยากมากนัก

ในขณะที่ตั้งของโรงงานผลิตไบโอดีเซลตั้งอยู่ใกล้แหล่งเพาะปลูกปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะในจังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดตรัง รวมทั้งโรงงานสกัดปาล์มน้ำมันและลานเทมีจำนวนมากเพียงพอที่จะรองรับผลผลิตปาล์มน้ำมัน และมีการกระจายตัวอยู่ทั่วแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญซึ่งทำให้สะดวกต่อการขนส่งวัตถุดิบ และช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์ในส่วนต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบไปยังโรงงานผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม ทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงในด้านวัตถุดิบ ทำให้น้ำมันปาล์มที่ได้มีคุณภาพดีและเกิดกรดไขมันอิสระน้อย จึงไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตไบโอดีเซลมาก อันเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตไบโอดีเซลได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ในภาคใต้ยังมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันและไบโอดีเซล ทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงมีโรงงานต้นแบบในการผลิตไบโอดีเซลหลายแห่ง เช่น ชุมชนสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด สถานวิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทนจากน้ำมันปาล์มและพืชน้ำมัน คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งมีการวิจัยและพัฒนาการผลิตไบโอดีเซลจากพืชน้ำมันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับไบโอดีเซลมาโดยตลอด

(1.2) ปัจจัยจุดอ่อนสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม คือ ต้นทุนน้ำมันปาล์ม ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญที่มีสัดส่วนมากที่สุดในโครงสร้างต้นทุนการผลิตไบโอดีเซลประมาณร้อยละ 80-90 ของต้นทุนทั้งหมด เพราะผลผลิตปาล์มน้ำมันของไทยที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดเกิดจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกไม่ได้เกิดจากการพัฒนาประสิทธิภาพด้วยการเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ รวมถึงข้อจำกัดทางด้านเงินทุนและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ตลอดจนพันธุ์ปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์ปาล์มคุณภาพต่ำและมีอายุมากกว่า 20 ปี อีกทั้งโครงสร้างการผลิตปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่เพาะปลูกตามความเคยชิน กล่าวคือ เกษตรกรยึดติดกับเทคโนโลยีการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติหรือลอกเลียนแบบจากเพื่อนบ้าน โดยขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเพาะปลูก และมีลักษณะการจัดการที่แตกต่างกันทำให้ไม่ก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด

นอกจากนี้ ไม่มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดินเป็นของตนเอง ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดต่ำ ราคามีความผันผวนตามฤดูกาล ส่งผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มจากการศึกษาของเพ็ญ จำทอง (2550) พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจการสกัดน้ำมันปาล์มดิบในเขตภาคใต้ให้ความสำคัญกับต้นทุนด้านการผลิตมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนด้านวัตถุดิบ ประกอบกับช่องทางการจัดจำหน่ายไบโอดีเซลยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะไบโอดีเซล B100 เพราะการกำหนดมาตรฐานของไบโอดีเซลค่อนข้างสูง ซึ่งไบโอดีเซลที่ผลิตได้ในบางกะ (batch) นั้น ไม่ได้มาตรฐานที่กรมธุรกิจพลังงานกำหนดไว้ และ

การผลิตให้ได้มาตรฐานนั้น จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นมาก นอกจากนี้ในการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีการผลิตไบโอดีเซลจากต่างประเทศ เพื่อสามารถผลิตไบโอดีเซลให้ได้คุณภาพที่เหมาะสม แต่การนำเข้ามีการลงทุนสูง

(2) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายนอกที่มีผลกระทบต่อการค้าและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม และไม่สามารถควบคุมและจัดการได้

(2.1) ปัจจัยโอกาสสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มในภาคใต้ส่วนใหญ่มีความชำนาญและทักษะในการผลิตปาล์มสูง เช่น ด้านการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว เพราะมีประสบการณ์ในการปลูกเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับการให้ความรู้ในเชิงวิชาการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านผลิตที่ถูกต้อง การจัดการสวนปาล์มที่เหมาะสมและยั่งยืนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงภาคเอกชนและเกษตรกรให้ความสนใจปลูกปาล์มทดแทนพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นมากขึ้น

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมการขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์ม น้ำมันปาล์มพันธุ์ดีทดแทนปาล์มน้ำมันด้อยคุณภาพและมีอายุมากกว่า 20 ปี รวมถึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน พ.ศ. 2547-2572 เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกน้ำมันปาล์ม และนโยบายกำหนดให้ปาล์มน้ำมันเป็นแหล่งพลังงานทดแทนของประเทศ โดยตั้งเป้าขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันให้ได้ 10 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2572 โดยทำการปลูกเพิ่มปีละ 4,000,000 ไร่ เพื่อรองรับความต้องการบริโภคไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มจากน้ำมันปาล์มที่คาดว่าจะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

(2.2) ปัจจัยอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม คือ มาตรฐานไบโอดีเซลที่ใช้ในประเทศไทยนั้น เป็นการนำมาตรฐานของสหรัฐอเมริกา และยุโรปมาผนวกกัน แต่ไม่ได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ส่งผลให้การผลิตให้ได้ตามมาตรฐานตามที่กำหนดไว้มีต้นทุนสูง และต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต และราคาขายไม่สะท้อนต้นทุนการผลิตที่แท้จริง เพราะต้นทุนที่แท้จริงสูงกว่าราคาขาย ในขณะที่เดียวกันตลาดไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มจะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย แต่ผู้ผลิตไบโอดีเซลไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาจำหน่ายโดยอิสระ เพราะราคาไบโอดีเซลไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นภายใต้โครงสร้างของตลาด แต่ถูกควบคุมโดยนโยบายรัฐ รวมถึงผู้บริโภคจะให้ความสนใจในการบริโภคไบโอดีเซลในช่วงที่ราคาน้ำมันดีเซลมีราคาสูงและผู้บริโภคบางกลุ่มยังขาดความเชื่อมั่นในการบริโภคไบโอดีเซลอันเนื่องมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อที่ว่าไบโอดีเซลทำให้เครื่องยนต์มีปัญหา หรือชิ้นส่วนต่าง ๆ ของเครื่องยนต์จะเสื่อมคุณภาพเร็วกว่ากำหนด

นอกจากนี้สถานการณ์ราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันนั้นมีความผันผวนมากจากความไม่แน่นอนของปริมาณน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก และอิทธิพลของฤดูกาล เช่น ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนกรกฎาคม ปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิตสูง ทำให้ราคาเฉลี่ยผลปาล์มลดลง ส่วนในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิตต่ำ ส่งผลให้ราคาเฉลี่ยผลปาล์มเพิ่มขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยยังเป็นไปตามแบบจำลองเชิงพลวัตของทฤษฎีเวยแมนมู

ที่กล่าวว่า ราคาและปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันจะผันผวนสลับกันไปมา ไม่มีแนวโน้มเข้าสู่จุดสมดุล ทั้งนี้เนื่องจากอุปทานของปาล์มน้ำมันมีความยืดหยุ่นต่ำกว่าอุปสงค์ปาล์มน้ำมัน จึงทำให้การปรับตัวด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านราคาเป็นไปอย่างไม่ได้สัดส่วนกับอุปสงค์ปาล์มน้ำมันในตลาดโดยที่ปริมาณการผลิตปาล์มน้ำมันซึ่งมาจากการตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ จะขึ้นอยู่กับระดับราคาของปาล์มน้ำมันในช่วงเวลาที่ผ่านมา ราคาในแต่ละปีจึงถูกปรับขึ้นลงตามปริมาณอุปสงค์และอุปทานในช่วงเวลานั้น กล่าวคือ ปีใดที่ราคาปาล์มน้ำมันสูง จะส่งผลให้การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันในปีถัดมาขยายตัว จนเกิดภาวะผลผลิตปาล์มน้ำมันล้นตลาดหรืออุปทานปาล์มน้ำมันส่วนเกินขึ้นและทำให้ราคาปาล์มน้ำมันตกต่ำลง ซึ่งราคาปาล์มน้ำมันที่ปรับตัวลดต่ำลงในปีถัดมานี้จะเป็นปัจจัยกำหนดการตัดสินใจเพาะปลูกปาล์มน้ำมันในปีต่อไป โดยที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจะลดการใช้ปุ๋ย น้ำ หรือปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ลง ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันลดลงจนเกินอุปสงค์ส่วนเกินขึ้นในตลาด และส่งผลให้ราคาปาล์มน้ำมันปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นสลับกันไปมา

ในขณะที่เดียวกันอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (น้ำมันพืชบริโภค) เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ น้ำมันปาล์มดิบเป็นวัตถุดิบหลัก หากราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มีราคาสูงขึ้น โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจะนำ น้ำมันปาล์มดิบที่ผลิตได้ นำไปขายให้กับโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการผลิตไบโอดีเซล ซึ่งใช้น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบหลักเช่นเดียวกัน

สรุปและข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ปัญหาด้านพลังงานของประเทศไทย และปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ทำให้ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มกลายเป็นพลังงานทางเลือกที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ต่อผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายในและปัจจัยเชิงกลยุทธ์ภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มในภาคใต้ของประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง คือ แหล่งวัตถุดิบ ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน คือ ต้นทุนการผลิตไบโอดีเซลและช่องทางการจัดจำหน่ายไบโอดีเซล ปัจจัยที่เป็นโอกาส คือ คุณภาพน้ำมันปาล์ม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ การกำหนดมาตรฐานไบโอดีเซลข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ต่อผู้ประกอบการไบโอดีเซลภาครัฐ และภาคประชาชน มีดังนี้

(1) การสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไบโอดีเซล เพื่อช่วยกันคิดและเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research หรือ PAR) ในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตไบโอดีเซล และบริหารจัดการระบบการตลาดไบโอดีเซลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

(2) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในด้านพลังงาน โดยใช้ประโยชน์จากปัจจัยทั้ง 5 ภายในชุมชนที่เรียกว่า TERMS ได้แก่ ปัจจัยเทคโนโลยีทางวัตถุ เทคโนโลยีทางสังคม และเทคโนโลยีทางมนุษยศาสตร์ (technology) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (economic) ปัจจัยทางทรัพยากร (resource) ปัจจัยทางจิตใจ (mental) และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural) กล่าวคือ การผลิตพลังงาน

ทดแทนจากฐานทรัพยากรหรือสินค้าเกษตรที่มีความได้เปรียบและมีอยู่ภายในชุมชน โดยอาศัยทุนเทคโนโลยีจากภาครัฐ ทุนมนุษย์จากการฝึกอบรม หรือทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมอื่น ๆ ของชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอด เพื่อทำการผลิตและบริหารจัดการไบโอดีเซลได้อย่างยั่งยืน และไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนมาก ซึ่งสามารถช่วยลดจุดอ่อนในเรื่องต้นทุนการผลิตไบโอดีเซลและเทคโนโลยีการผลิตไบโอดีเซล รวมถึงอุปสรรคในเรื่องการให้สินเชื่อจากสถาบันทางการเงินและสถานการณ์ราคาน้ำมันดีเซล ตลอดจนช่วยลดผลกระทบและต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณภาพการเกษตรให้สูงขึ้นอีกด้วย

3.3 ชาวเกี่ยวกับน้ำมันไบโอดีเซล

1) เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563 นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน²¹ กล่าวว่าตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563 เป็นต้นไปทุกสถานีน้ำมันทั่วประเทศจะมีการจำหน่ายน้ำมันไบโอดีเซล B10 หลังจากที่กระทรวงพลังงานผลักดันให้ไบโอดีเซล B10 เป็นน้ำมันเกรดมาตรฐานที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 โดยปัจจุบันมีสถานีน้ำมันที่รองรับการจำหน่ายน้ำมันไบโอดีเซล B10 ประมาณร้อยละ 10 ของสถานีน้ำมันทั่วประเทศ แต่เชื่อว่าจากการผลักดันของกระทรวงพลังงานจะทำให้ น้ำมันไบโอดี B10 มีความพร้อมที่จะจำหน่ายได้ทุกสถานีในเดือนมีนาคมนี้ ทั้งนี้ การผลักดันให้น้ำมันไบโอดีเซล B10 เป็นน้ำมันเกรดมาตรฐานของประเทศ ถือเป็นยกระดับรากฐานด้านพลังงานของสังคมไทยเพราะเป็นนโยบายที่รัฐบาลขับเคลื่อนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2562 จนมาประสบความสำเร็จประกาศเป็นน้ำมันมาตรฐานของประเทศได้ และยังช่วยแก้ไขปัญหาราคาลดต่ำ จากการผลิตมาตรฐานการไบโอดีเซล B10 ที่มีการนำน้ำมันปาล์มดิบมาใช้ผลิตนั้นสามารถผลักดันให้ราคาลดต่ำลงปัจจุบันปรับตัวสูงขึ้นมาอยู่ที่กิโลกรัมละ 6 บาท ซึ่งในช่วงกลาง พ.ศ. 2562 ราคาลดต่ำเหลือแค่กิโลกรัมละ 2-3 บาท และการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 ยังช่วยลดมลพิษทางอากาศจากฝุ่น PM 2.5 อีกด้วย สำหรับการผลักดันดังกล่าวจะทำให้เกิดประโยชน์แก่รถยนต์ที่รองรับน้ำมันดีเซล B10 จำนวน 5.3 ล้านคัน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของรถที่รองรับน้ำมันดีเซลทั้งหมด จึงมีการใช้ไม่น้อยกว่า 7 ล้านลิตรต่อวัน จากสถานีจำหน่ายที่ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2562 ได้ขยายถึงกว่า 500 สถานี และจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งคาดว่าเมื่อถึงกลาง พ.ศ. 2563 ปริมาณการจำหน่ายจะสูงขึ้นถึงประมาณ 57 ล้านลิตรต่อวัน ช่วยลดการปล่อยมลพิษลดฝุ่นละอองได้ประมาณร้อยละ 15 และฝุ่นละอองขนาดเล็ก หรือ PM 2.5 ประมาณร้อยละ 5 นอกจากนี้ยังช่วยให้ประชาชนประหยัดค่าเชื้อเพลิงไปได้อีก 2 บาทต่อลิตร

2) เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2563 พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี²² ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) เป็นประธานพิธีเปิดการสัมมนา “B10 สร้างสมดุลปาล์มน้ำมัน สู่ความยั่งยืน” และได้พบปะกับเกษตรกรชาวสวนปาล์ม ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ ที่ลานพระอาทิตย์องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ จังหวัดกระบี่ ทั้งนี้ พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า

²¹ สนธิรัตน์ยัน 1 มี.ค.ทุกปีจำหน่ายน้ำมันไบโอดีเซลปี 10. (2563). สืบค้น 16 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.nationtv.tv/main/content/378756508/>

²² บิ๊กป้อม-สนธิรัตน์ ลั่นดูแลราคาปาล์ม ไม่หลุด5-7บาท/กก.. (2563). สืบค้น 16 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.eppo.go.th/index.php/en/component/k2/item/15494-news-energy300163>

รัฐบาลพยายามแก้ปัญหาหาคาปาล์มในภาคใต้ ด้วยการนำน้ำมันปาล์มไปผลิตไฟฟ้า โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยรับซื้อปาล์ม 96,200 ตัน และผลักดันให้ใช้ B10 เป็นน้ำมันดีเซลเกรดมาตรฐาน ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงพลังงาน จนกระทั่งปาล์มมีราคาสูงถึง 7 บาท จากเดิมราคา 2 บาทกว่า ทำให้ปริมาณปาล์มลดลงมากส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ไม่น้อยกว่า 4,500 ล้านบาทต่อเดือน และคาดว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกไม่ต่ำกว่า 5,000-6,000 ล้านบาทต่อเดือน หลังจากนั้น เนื่องจาก กนป. ได้ออกมาตรการให้กระทรวงพลังงานนำปาล์มไปผลิต B10 เพื่อเพิ่มความต้องการใช้น้ำมันปาล์ม ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป นอกจากนี้ การส่งเสริมการใช้น้ำมันปาล์มเป็นการตอบโจทยลดการนำเข้าน้ำมันดีเซลฟอสซิล เพิ่มการผลิตไบโอดีเซลด้วยน้ำมันปาล์ม ไม่เพียงแต่จะแก้ปัญหาปาล์มล้นตลาดแล้ว ยังสามารถช่วยลดมลพิษ PM 2.5 ได้อีกด้วย พร้อมทั้ง นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน กล่าวว่า นโยบายส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซล B10 เป็นน้ำมันเกรดพื้นฐานของดีเซลจะเป็นนโยบายถาวร เพื่อแก้ไขปัญหาหาคาปาล์มตกต่ำซึ่งขณะนี้โรงกลั่นน้ำมันได้เร่งสั่งซื้อน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ 100% (B100) เพื่อเตรียมพร้อมนำมาผลิตดีเซล B10 ที่กำหนดให้มีจำหน่ายทุกสถานีบริการน้ำมันทั่วประเทศตั้งแต่ 1 มีนาคม 2563 จนทำให้ราคาปาล์มปรับตัวขึ้นสูงเป็นประวัติการณ์นอกจากนี้ ยังมีมาตรการดูแลการลักลอบนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) จากต่างประเทศในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยตรวจจับและจะมีมาตรการต่อเนื่องเพิ่มเติมอีกเพื่อแก้ไขได้ครบทั้งวงจรที่จะทำให้เกิดเสถียรภาพราคาแบบยั่งยืน พร้อมร่วมกับกระทรวงพาณิชย์บริหารจัดการผลผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อใช้ผลิตไบโอดีเซลไม่ให้กระทบการใช้เพื่อบริโภคในประเทศ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร